

Lupa- ja valvontavirasto

Lupahakemus LVV-U/21431/2026

Salajärven ja Ruuhijärven keskiveden korkeuden nosto

SRVY c/o Johanna Takkinen

Selvityspyyntö

Sala- ja Ruuhijärven vesioikeudellinen yhteisö (SRVY) pyytää kunnioittavasti Lupa- ja valvontavirastoa selvittämään ja vastaamaan seuraaviin kysymyksiin koskien historiallisten toimenpiteiden mahdollista vaikutusta keskiveden korkeuden (luvattomaan) laskuun aiheuttaen vesilain 6 luvun 4 § mukaista haittaa rantakiinteistöille:

- 1. Milloin Immilänjoen yläpuolisessa koskessa (Arrakoski, Myllykoski) sijainneet vesilaitokset on purettu ja mikä on viranomaisen arvio siitä, kuinka paljon padotuksen poistuminen on vaikuttanut yläpuolisten järvien vedenkorkeuteen?**
- 2. Ovatko voimalaitospadon jäljellejääneet rakenteet vuoden 1923 maaherran päätöksen mukaisia?**
- 3. Onko patorakenteiden ja vesilaitosten purkamiseen ollut lupaa?**
- 4. Miten nykytilanteen laillinen vedenkorkeus määritetään, kun vesivoimalaitosten ollessa käytössä järvien vedenkorkeus on ollut käytännössä sääntelyn piirissä ja Immilänjoen virtaamaa on säädetty vesivoimalaitoksilla?**
- 5. Onko Immilänjokea syvennetty/uomaa perattu luvallisesti Ruuhijärven ja Immilänkosken väliltä vuoden 1923 jälkeen?**
- 6. Asiakirjojen perusteella Immilänjokea on perattu luvattomasti. Mikä on viranomaisen arvio vuoden 1884 jälkeen tehtyjen luvattomien perkausten vaikutuksesta nykytilanteen vedenkorkeuteen? Onko perkausten merkitys yläpuolisten järvien vedenkorkeuteen kasvanut vesivoimalaitosten padotuksen poistuttua?**
- 7. Ovatko luvattomat perkaukset vahvistettu laillisiksi jollain myöhemmällä päätöksellä?**
- 8. SRVY:n selvitysten perusteella Kalkkolantien sillan uusiminen on pohjautunut virheellisiin lähtötietoihin koskien sillan rumpujen mitoitus ja korkeusasemaa. Mikä on viranomaisen arvio siitä, miten Kalkkolantien sillan padotuksen**

muuttuminen on vaikuttanut tulvatilanteiden purkautumiseen ja järvien vedenkorkeuteen?

- 9. Miten Ruuhijärven luusuan kynnyksen mahdollista muutosta voidaan arvioida, kun sillan kohdalla ei ole tehty tarkkoja mittauksia ennen rakentamista?**
- 10. Mikä on viranomaisen arvio edellä mainittujen selvitysten perusteella nykytilanteen laillisesta keskivedenkorkeudesta?**
- 11. Mikä on viranomaisen neuvo siitä, millä toimenpiteellä/toimenpiteillä luvattoman järvenlaskun aiheuttamia haittoja, kuten vuosikymmenten kuluessa tapahtunutta rantojen umpeenkasvua, korjataan?**
- 12. Onko voimalaitospadon uittoruuhun aukko mahdollista sulkea välittömänä toimenpiteenä kynnyksen nostamiseksi?**

Perustelut:

Seuraavissa kohdissa 1-3 on selostettu Immilänkosken vesivoimalaitosten sekä Kalkkolantien sillalla tehtyjä toimenpiteitä, joilla on ollut vaikutusta yläpuolisten järvien vedenkorkeuteen. Selvyyden vuoksi asiakirjoissa paikalliseen kiintopisteeseen perustuvat korkeudet on muutettu N2000-järjestelmään lisäämällä korkeuksiin +74.67 m, joka perustuu Helsingin vesipiirin 8.11.1983 suorittamaan mittaukseen. SRVY on paikantanut mittauksessa käytetyn kiintopisteen vuonna 2025 ja vaainnut sen korkeusasemaksi +8 cm vuoden 1983 mittaukseen verrattuna.

1. Immilänkosken vesivoimalaitokset

Immilänjoessa, n. 2 km Ruuhijärven luusuasta, sijaitsee Immilänkoski, jonka pohjoispuolella on Immilän mylly, jossa on toiminut myös saha (Liite 1). Mylly on Immilän kyläyhteisön omistuksessa ja toimii nykyisin museona. Kosken eteläpuolella on toiminut Arrajoen kartanon omistama mylly, saha ja sähkölaitos (Liite 1). Vuoden 1932 asiakirjassa on todettu, että Immilän kyläkunnan vesilaitoksella ei ole ollut perustamispäätöstä (Liite 2). Myllyjen ja sahojen perustamisaikaa ei myöskään tunneta (Liite 3). Hämeen läänin maaherra on 12.4.1923 päivätyllä päätöksellään (Liite 1) antanut myllyille luvan rakentaa paikalle myllypadon, jonka vesilaitosaukkojen kynnyskorkeus on N2000 +85,07 m ja aukkojen väliin sijoitettavan uittoruuhun kynnyskorkeus on N2000 +84,92 m.

Vuonna 1903 suoritettuna kokeen avulla on todettu Immilänkosken niskan kynnyskorkeuden muuttamisen vaikuttavan Ruuhijärven vedenkorkeuteen, koska luonnollinen vedenlasku Ruuhijärven ja Immilänkosken välillä on ollut verrattain vähäinen. 19.10.1885 suoritettuna katselmuksessa vedenkorkeuksien eron on todettu olleen 28 cm (Liite 4). Vastaavia

mittauksia ei ole tiettävästi tehty 2000-luvulla. SRVY:n mallinnusten perusteella vedenlasku on nykytilanteessa merkittävästi suurempi (noin 60-100 cm vaihdellen järvien vedenkorkeuden mukaan).

Immilänjoen myllyjen padotuksesta on todettu vuoden 1885 asiakirjoissa (Liite 4, sivut 19-23) mm. seuraavaa (vapaa suomennos):

Arrajoen mylly ei kuitenkaan ole aina padonnut Ruuhijärveä. Padotus alkoi vasta vuonna 1884, kun järven vedenpintaa laskettiin 3–4 jalkaa. Tällöin ei ainoastaan joen pohjaa kosken ja järven välillä syvennetty, vaan myös kosken niskan pohjaa vähintään kolmella jalalla.

Immilänkosken niskaa on ilmeisesti luvattomasti perattu myllytoiminnan tarpeiden takia 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Kosken niskan korkeus on ollut vedenlaskun jälkeen 19.10.1885 suoritettussa katselmuksessa N2000 +85.21 m ja 2.8.1921 suoritettussa katselmuksessa N2000 +84,97 m (Liite 2, Liite 4).

Myllytoiminnan päättyminen on vähentänyt myllypadon aiheuttamaa padotusta. Myllyjen ollessa toiminnassa veden ei ole haluttu valuvan hukkaan, minkä vuoksi vesivarastoa on pyritty kasvattamaan antamalla tulvakorkeuksien nousta maaherran päätöksessä 12.4.1923 myönnettyä korkeammalla. Myllypadolla on 1930-luvulla järjestetty katselmuksia, koska eräät maanomistajat ovat todenneet patolaitteiden aiheuttaneen vedennousua yläpuolelle olevissa Salajärvessä ja Ruuhijärvessä. 1930-luvun katselmuksissa on todettu, etteivät patolaitteet vastaa kaikilta osin maaherran päätöstä ja niitä on määrätty korjattavaksi. Vesivoimalaitosten rakenteita ei ilmeisesti koskaan korjattu täysin lupapäätöksen mukaisiksi (Liite 3). Eräässä 8.2.1966 päivätyssä lausunnossa (Liite 5) on todettu, että 12.4.1923 annettua Hämeen läänin maaherran päätöstä ei padon rakentamisessa ole noudatettu siitä huolimatta, että epäkohdat on kahdessa virallisessa tarkastuskatselmuksessa 1930-luvulla todettu ja maaherra on antanut padon muuttamisesta määrääjän sisältävän velvoitepäätöksen.

Immilänkosken myllyjen toiminta on päättynyt vaihteittain 1950- ja 1960-luvuilla. Vesivoimalaitosten rakenteita on ilmeisesti purettu vaihteittain toiminnan päättymistä seuraavina vuosikymmeninä. Immilän jakokunta on siivonnut koskea 1980-luvun loppupuolella, mutta Helsingin vesipiirin vesitoimiston vuonna 1993 tekemässä tarkastuksessa myllyraunion betonirakenteiden ja kivijalan on todettu olevan sortumisvaarassa (Liite 11). Nykytilanteessa myllypadon rauniot ovat edelleen olemassa eikä niihin ole tiettävästi tehty muutoksia myllytoiminnan päätyttyä. Myllyjen toiminnan päättyminen ja muiden rakenteiden purkaminen on päästänyt veden virtamaan vapaasti myllypadon alapuolella ja siten vähentänyt padotusta. Nykyisin uittoruuhien aukko on aina auki, joten padon kynnyskorkeus on N2000 +84,92 m (Liite 5). Vuoden 1923 päätöksessä

sallittu padotuskorkeus oli N2000 +85,67 m (Liite 1, Liite 11) Myllyjen ollessa toiminnassa uittoruuhi on ollut avattuna ainoastaan tulvatilanteessa, jos silloinkaan.

SRVY on pyytänyt Immilänkosken myllypadon, Arrakosken myllyn ja vesilaitosten purkamiseen liittyviä lupapäätöksiä Lupa- ja valvontavirastolta, Kansallisarkistosta ja Lahden kaupungilta. Lupapäätöksiä ei ole arkistoista löytynyt. Koska luonnollinen vedenlasku Ruuhijärven ja kosken välillä on ollut verrattain vähäinen, vesivoimalaitosten aiheuttaman padotuksen poistuminen on todennäköisesti vaikuttanut myös yläpuolisten järvien vedenkorkeuteen.

2. Vedenkorkeudet

Vedenkorkeudet laskevat Salajärven ja Ruuhijärven alimmillaan tasolle, josta on merkittävää haittaa rantakiinteistöjen virkistyskäytölle sekä järvien ekologiselle tilalle. Luonnottoman alhaiselle tasolle laskeva vedenpinta lisää rantojen umpeenkasvua sekä heikentää rantavyöhykkeen ekologista tilaa. Matala vedenkorkeus aiheuttaa lisäksi järvien kuormitusta, koska aallokko sekoittaa tehokkaammin pohjaa ja vapauttaa pohjasta ravinteita.

Salajärven ja Ruuhijärven vedenkorkeus määrittyy luonnollisesti tulovirtaaman ja Immilänjoen lähtövirtaaman perusteella. Järven tulovirtaamaan on merkittävästi vaikuttanut valuma-alueen maankäytön muutokset, joista suurimmat vaikutukset on todennäköisesti olleet alueen ojituksilla ja maankäytön muutoksilla, kuten kaupungistumisella. Muutosten seurauksena veden pidättyminen valuma-alueella on vähentynyt ja virtaamien ääriarvot ovat lisääntyneet.

Asiakirjalähteiden mukaan järvien vedenkorkeutta on alennettu noin vuonna 1884 1,0-1,2 metriä syventämällä järven ja Immilänkosken välinen osa Immilänjokea ja alentamalla Immilänkosken niskaa nykyisen Vehkosillantien maantiesillan luota vähintään 0,9 metriä (Liite 4, sivut 19-23). Hakijalla ei ole tietoa, onko vedenlaskusta tehty viranomaisen päätöstä. Päätöstä ei ole löydetty arkistoista.

1900-luvulla on tehty useita toimenpiteitä, joilla on todennäköisesti ollut vaikutusta järvien vedenkorkeuteen (katso kohdat 1 ja 3). Vedenkorkeutta on havaittu järjestelmällisesti vasta vuodesta 2020 lähtien, joten toimenpiteiden vaikutuksista ei ole seurantatietoa.

Salajärven vedenkorkeutta on havaittu päivittäin vuoden 2020 joulukuusta lähtien. Havaintojen perusteella keskivedenkorkeus on nykytilanteessa N2000 +86.40 m ja eri vuosien välinen vaihtelu on verrattain vähäistä:

- 2021: N2000 +86.46 m
- 2022: N2000 +86.35 m

- 2023: N2000 +86.36 m
- 2024: N2000 +86.41 m
- 2025: N2000 +86.40 m (tilanne 18.12.2025)

Vuodenaikojen välillä vedenkorkeuden vaihtelu on suurta. Vuonna 2024 kevään tulvahuippu oli toukokuussa havaittu N2000 +87.24 m ja vedenkorkeus laski elokuun lopulla alimmillaan korkeuteen N2000 +86.01 m.

Järvien vedenkorkeutta on havaittu myös vuosina 1938-1956 Ruuhijärven luusuassa Immilänjoen kyläsillassa sijainneella asteikolla sekä vuosina 1943-1956 Salajoessa sijainneella asteikolla. Vedenkorkeuden seuranta on liittynyt 1930-1960-luvuilla vireillä olleeseen vedenlaskuhankkeeseen. Havaitut vedenkorkeudet poikkeavat nykytilanteesta merkittävästi. Havaintotietojen mukaan Salajärven vuoden 1948 keskivedenkorkeus on ollut N2000 +85.93 m ja vuonna 1947 on havaittu alin vedenkorkeus N2000 +85.70 m. 2020-luvulla alin havaittu vedenkorkeus on ollut N2000 +86.01 (2022, 2024) eli noin 30 cm 1940-luvulla havaittua korkeampi. Vuonna 1956 keskivedenkorkeus on ollut N2000 +86.50 m ja korkeimmaksi vedenkorkeudeksi on havaittu samana vuonna N2000 +87.33 m. 2020-luvulla korkein havaittu vedenkorkeus on ollut N2000 +87.24 m. Erään vedenlaskuhankkeen pöytäkirjan mukaan ylivedenkorkeus on ollut vuoden 1966 keväällä N2000 +87.40.

Vuosina 1938-1956 havaittuja vedenkorkeuksia ei voida pitää luotettavana tietona, koska keskivedenkorkeus vaihtelee eri vuosien välillä jopa 60 cm ja alimmat vedenkorkeudet ovat olleet merkittävästi nykytilannetta matalampia. Arkistolähteistä ei ole löydetty tietoa toimenpiteistä, jotka olisivat voineet johtaa keski- ja alivedenkorkeuden nousemiseen 1940-luvulta nykytilanteeseen. Suuri keskivedenkorkeuksien ero on selitettävissä vain havaintokaudella kynnyskorkeuksiin tehdyillä merkittävillä muutoksilla tai havaintoasteikon vaihtumisella. Näin ollen havaittuja korkeuksia ei voida suoraan verrata nykytilanteeseen.

Sala- ja Ruuhijärven ranta-asukkaat ovat havainneet kesän alimpien vedenkorkeuksien laskeneen 1980-luvun alussa. Asiasta on kirjelmöity viranomaisille 1980-luvulta lähtien (Liite 7, Liite 8). Viranomainen on vastauksissaan todennut, ettei vedenkorkeus ole muuttunut ja perustellut kantaansa vuosina 1938-1956 havaituilla vedenkorkeuksilla (Liite 11). Edellä esitetyillä perusteluilla hakija katsoo, ettei viranomaisen perusteluissaan käyttämiä tietoja voida pitää luotettavina.

Hakijan tiedossa ei ole lainvoimaista päätöstä, jolla järvien vedenkorkeus olisi vahvistettu tiettyyn tasoon. Hakijan käsityksen mukaan 1800- ja 1900-luvuilla on tehty useita toimenpiteitä, joilla on ollut vaikutusta keskivedenkorkeuteen alenemiseen sekä myös yli- ja alivedenkorkeuksien ääri vaihtelun lisääntymiseen. Toimenpiteiden vaikutuksista ei ole seurantatietoa. SRVY katsoo, että järvien vedenkorkeus on todennäköisesti laskenut 1900-

luvun loppupuolella ilman lainvoimaisia päätöksiä. Vanhojen ilmakuvien perusteella on havaittavissa eräiden alavien alueiden puuston lisääntyneen merkittävästi 1950-1960-luvuilta nykytilanteeseen, mikä tukee ranta-asukkaiden havaintoja vedenkorkeuden alenemisesta. Edellä esitetyn johdosta SRVY katsoo, että ympäristöviranomaisen tulee selvittää vedenlaskuun johtaneiden toimenpiteiden vaikutukset ja määrittää selvityksen perusteella nykytilanteen laillinen keskivedenkorkeus.

3. Kalkkolantien sillan uusiminen 1982

Immilänjoen ylittävän Kalkkolantien nykyinen silta on rakennettu vuonna 1982 (Liite 6). Yläpuolisten järvien ranta-asukkaiden havaintojen mukaan sillan rakentamisen jälkeen vedenkorkeus on kesäisin laskenut aiempaa alemmalle tasolle (Liite 7). Siltahankkeessa ei ole seurattu vaikutuksia yläpuolisten järvien vedenkorkeuteen.

SRVY:n käsityksen mukaan Kalkkolantien nykyinen sillan kaksoisrumpurakenne on käytännöllisesti katsoen vesioikeuden 16.6.1981 myöntämän luvan mukainen (Liite 9). Luvan ehdot perustuvat Helsingin vesipiirin vesitoimiston 2.10.1980 antamaan lausuntoon (Liite 10), joka on annettu vedenlaskuhankkeen 1950-luvulla laadittujen suunnitelmien perusteella. Vedenlaskuhankkeen suunnitelmat perustuvat 1930-luvun lopulla tehtyihin mittauksiin, eikä niiden ajantasaisuutta ole tarkastettu siltahankkeen yhteydessä. Vesitoimiston lausunnossa uoman pohjan korkeus on määritetty pituusleikkauksen perusteella, vaikka pituusleikkauksesta ei voi päätellä pohjan korkeutta vanhan sillan kohdalla. Pohjan korkeus on mahdollista todeta suunnitelman poikkileikkauspiirustuksista. Lausunnossa vanhan sillan vesipoikkileikkauksen on laskettu olleen ylivedenkorkeudella 15 m². Arkistoitujen piirustusten mukaan vesipoikkileikkaus on ollut ylivedenkorkeudella noin 12 m². Koska nykyiset siltarummut ovat luvassa edellytettyä suurempia, rumpujen vastaava vesipoikkileikkaus on 17 m². Keskivedenkorkeudella vanhan sillan vesipoikkileikkaus on piirustusten perusteella ollut noin 4,5 m² ja nykyisen sillan vesipoikkileikkaus on noin 8,6 m².

Joen pohjasta on vielä nykyisin löydettävissä vanhan sillan arkkurakenteita. Myös vanhan sillan maatuki on yhä olemassa joen länsipuolella. Koska rakenteet ovat säilyneet paikallaan, uoman pohjan voidaan olettaa vastaavan sillan purkamista edeltänyttä tilannetta. Vuonna 2025 SRVY:n suorittaman mittauksen mukaan vanhan sillan kohdalla joen pohjan alin korkeus on noin N2000 +85.55 m, mikä poikkeaa vedenlaskuhankkeen suunnitelmissa esitetystä noin 50 cm. Rumpujen kohdalla pohjan korkeus on noin N2000 +85.05 m. Mittauksen perusteella vanhan sillan vesipoikkileikkaus on ollut keskivedenkorkeudella noin 3 m².

Vesitoimiston lausunnossa lähtötietoina käytettyjen vedenlaskuhankkeen suunnitelmien perusteella on syytä olettaa, että sillan rakentamisella on ollut vaikutusta Ruuhijärvestä lähtevän uoman kynnyskorkeuteen. Koska vanhan sillan vesipoikkileikkaus on ollut

merkittävästi pienempi, se on myös aiheuttanut nykyistä siltaa enemmän padotusta. 1950- ja 1960-luvuilla havaitut nykyistä korkeammat tulvahuiput selittynevät vanhan sillan aiheuttamalla padotuksella.

SRVY katsoo, että Kalkkolantien siltarumpujen mitoitus on perustunut virheellisiin lähtötietoihin. Myöskään myöhemmissä selvittelyissä lähtötietojen oikeellisuutta ei ole tarkistettu. Hämeen ympäristökeskus on 5.12.1995 päivätyssä selvityksessään todennut, että vanhan sillan ja nykyisen kaksoisputkisillan vesipoikkileikkaukset ovat samaa suuruusluokkaa tulvakorkeudella (n. 15 m2) (Liite 11). Vuoden 1995 selvityksessä ei ilmeisesti ole tarkistettu poikkileikkauksia, vaan ilmoitetut virheelliset tiedot perustunevat 1980-luvulla tehtyihin tulkintavirheisiin. SRVY:n vuonna 2025 suoritettaman mittauksen perusteella on myös syytä olettaa, että selvityksissä esitetyt tiedot pohjankorkeudesta ovat virheellisiä. Kuten edellä todettu, sillan rumpujen mitoitus ja korkeusasema perustuvat vesipiirin lausuntoon, jossa lähtötietoina on käytetty 1930-luvun mittaustietoja.

Liitteet:

Liite 1. Hämeen läänin maaherran päätös 12.4.1923

Liite 2. Hämeen läänin maaherran päätös 29.12.1932

Liite 3. Toimitusinsinöörin lausunto 21.11.1957

Liite 4. Katselmuksen 19.10.1885 asiakirjat (tiedosto sisältää muitakin asiakirjoja, 19.10.1885 katselmuksen pöytäkirja on sivuilla 19-23)

Liite 5. Maataloushallituksen lausunto 8.2.1966

Liite 6. Itä-Suomen vesioikeus 2.12.1982

Liite 7. Nastolan vesilautakunta 5.10.1983

Liite 8. Huttunen_Kirje 29.9.1995

Liite 9. Itä-Suomen vesioikeus 16.6.1981

Liite 10. Helsingin vesipiirin lausunto 2.10.1980

Liite 11. Hämeen ympäristökeskus 5.12.1995